

İLKOKUMA-YAZMA DÖNEMİNDE YAZMA BECERİSİNİ ÖĞRENME

Doç.Dr. Ali Osman Özcan*

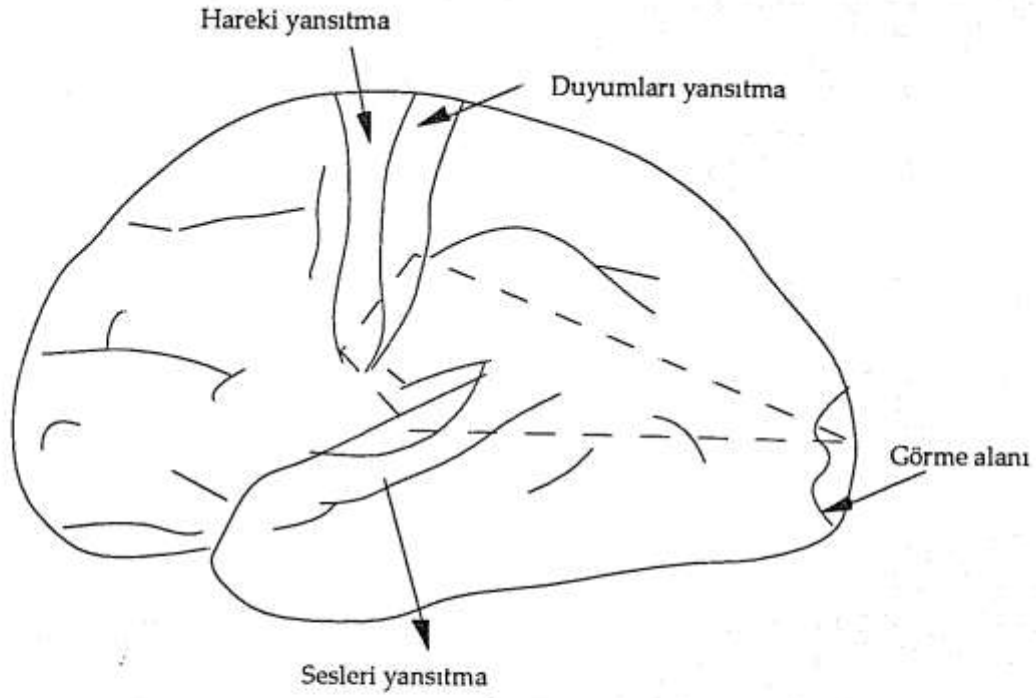
GİRİŞ

Okuma ve yazma birbirinden farklı iki olaydır. Bu sebeple yazma olayının tek başına incelenmesi mümkündür. Yazmak başka, çizmek, boyamak, karalamak başkadır. Beceri dediğimiz kavram ise, öğrenme neticesi ortaya çıkan bir üründür. Yani fizikî ve zihnî davranışların alışkanlık haline gelmesi, otomatikleşmesine beceri denir. Beceri, hareketleri bir sıra dahilinde düzgün, doğru ve hızla yapabilmektir. Kas hareketlerini gerektiren fizikî beceri yanında bilgi alanına ait zihnî becerilerden de söz edebiliriz. Özellikle beceri seviyesine ulaşan davranışlar farkına varılmadan yapılır.

Bu incelemede ilkokul birinci sınıf çocuklarının yazma becerisini nasıl öğrendikleri çeşitli psikolojik görüşler doğrultusunda ele alınacaktır. Yazma faaliyetinin ilk başlarından okuma-yazmayı tam olarak öğreninceye kadar ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin yaptıkları hatalar ve bu hataların öğretmenler tarafından nasıl düzeltilebileceği konuları esas amacımız olacaktır. Örneklerimiz 1989-1990 eğitim-öğretim yılından itibaren toplayabildiğimiz ilkokul birinci sınıf öğrencilerinden 175 adet defterden alınmıştır. İlkokuma-yazma öğretiminde halen uygulanmakta olan öğretim metotlarının da ayrıca kısa bir tartışması yapılacaktır.

Yazma aynı zamanda bir dil başarısıdır da. Kısaca bir iletişim şeklidir. Harekî olarak yapılan görme sembolleri ve geleneksel semboller yardımıyla fikirler, kavramlar ve dünya görüşlerinin ifadesidir. Bütün yazma faaliyetlerinde harekî olay, birinci derecede önemli değildir. Bunun yanında tebliğ ve ifade çabası, öncelikle dikkat çok önem taşır. Böylece yazma ile konuşma birbiri içine girmektedir. Çünkü her iki becerinin fizyolojik özellikleri birbiri ile çok yakından ilgilidir. Ancak görülen dil sembollerinin aynen kopya edilmesi yazmak değildir. Bu boyamak veya resim yapmak, yahut çizmektir.

* Marmara Üniversitesi Eğitim Yüksekokulu Öğretim Üyesi.

Şekil 1: Yazmaya katılan beyin bölgeleri

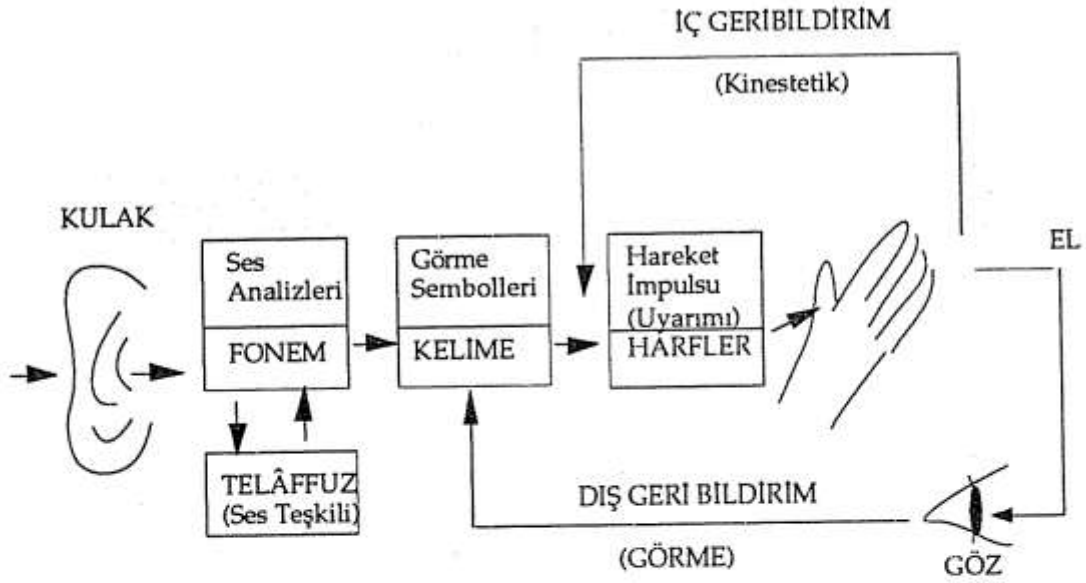
YAZMA BECERİSİNİN GELİŞİMİ

Yazma belirli gelişim aşamalarına zorunlu olarak bağımlı değildir. Fakat çocuk yazma becerisine hakim olabilmek için farklılaştırabilme yeteneğini kazanmış olmalıdır ve çocuğun sahip olduğu harekî sistem sayesinde gerçekleşebilir. Yazma başarısı gelişim aşamaları tarafından belirlenmez.

YAZMA BECERİSİNİ ÖĞRENME

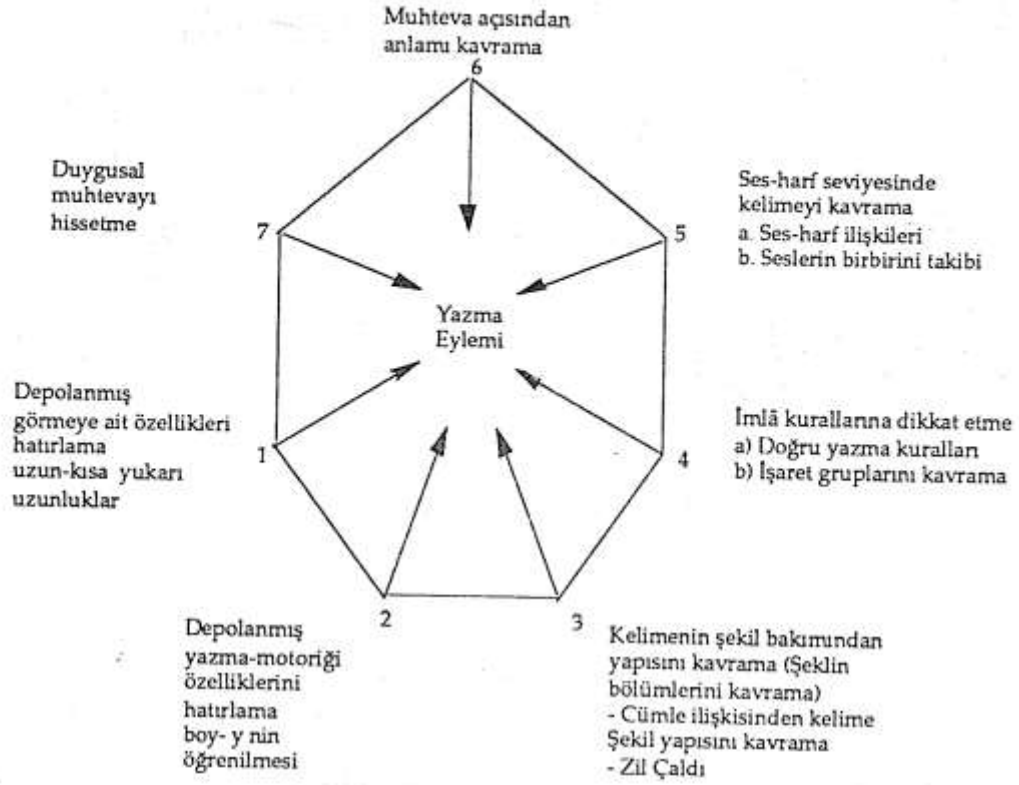
Yazmak, bir ritm kazanma olarak da tarif edilir. Ancak yazma öğretimi, yeni bir yazı türü geliştirmeyi değil, aksine bilinenleri çocuklara öğretmektir. Bu şekilde harfler arası ilişkiler kurulur ve birbirine bağlanırlar. Fakat yazma hareketi hiç bir zaman ritmik değildir.

Bu bölümde yazma becerisini öğrenme, sistem yaklaşımı açısından ele alınacak ve yazma becerisinin öğrenilmesi konusunda geliştirilen modellerin açıklanması yapılacaktır.

Şekil 2: Yazma Şeması

Yazı yazmanın, görme ve kinestetik kontrollerin mekan ve zaman niteliklerine bağlı olduğu şekilde görülmektedir. Yazmada çeşitli harf gruplarının zincirleme olarak bütünleştirilmesi ve harf kodlarının öğrenilmesi söz konusudur. Yazıya anlam vermek için harfler arasındaki ilişkiler yanında belirli seslerle zihni bir süreklilik de gereklidir.

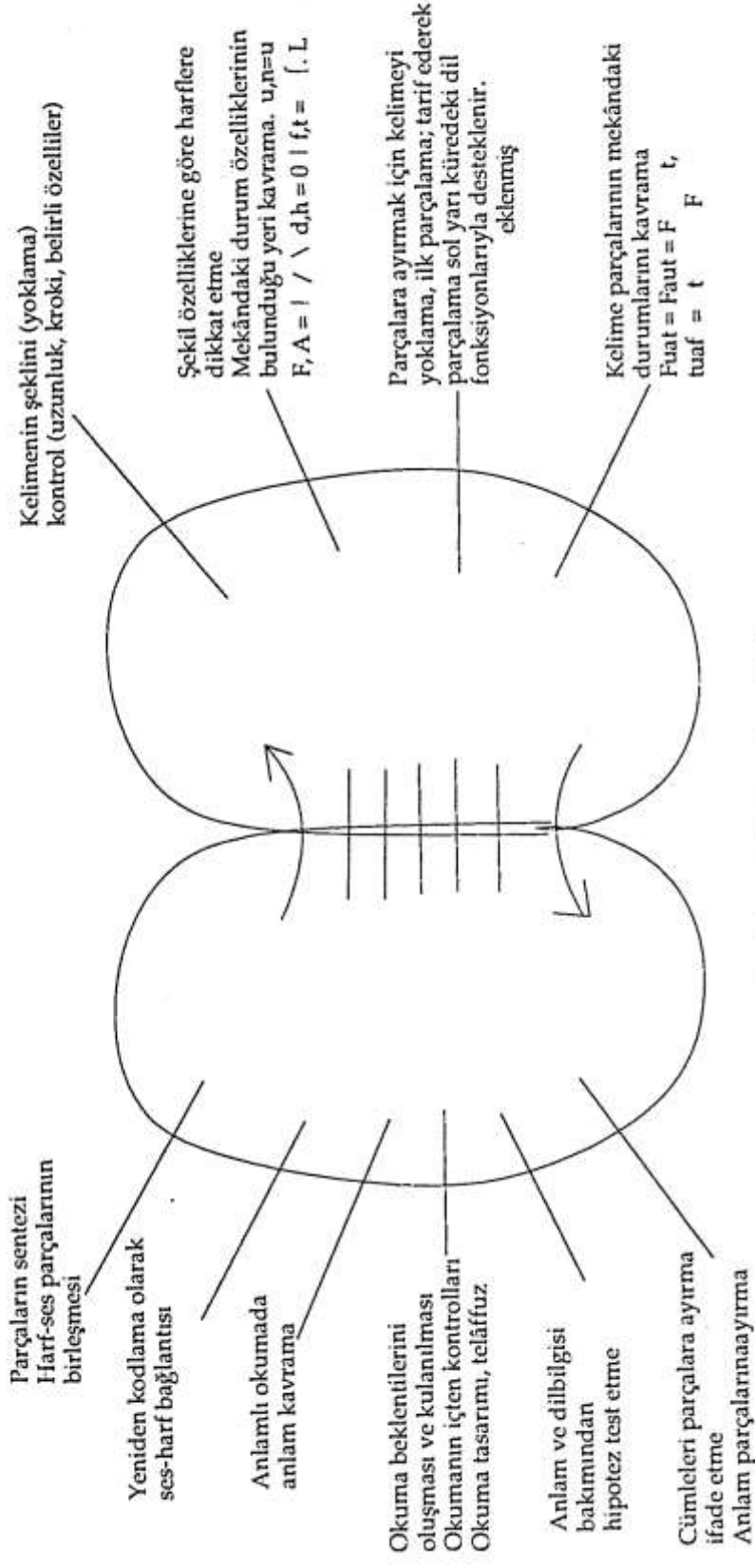

Şekil 3: Doğru Yazmanın Belirleyicileri (Yazmada Az Bilgiyi Kullanma)

SONUÇ

Yazma becerilerinde hareketin kuralları ile yapılacak kas hareketlerinin sırası çok önemlidir. Yazma becerisini geliştirmek için öğretmen aşağıdaki noktalara dikkat etmelidir:

1. Yazma becerisinin nasıl yapılacağı gösterilerek açıklanmalıdır.
2. Yazma hareketlerinin sırası rehberlik edilerek (elinden tutularak) gösterilmeli ve yapılmalıdır.
3. Yazma hareketi doğru yapıldığında gecikmeden bilgi ve pekiştiriciler verilmelidir (geribildirim).
4. Yazma hareketleri tekrar edilmelidir.

1. Sol yarım küre bozuklukları: sözlü okuma bozuklukları
2. Sağ yarım küre bozuklukları: Okuma bozukluğu olarak okuma algısında mekân yönelmesi ve şekilleri kavramadaki bozukluk
3. Yarım küreler arasındaki ilişkiler bakımından bozukluklar:
Yarım küreler arasındaki ilişki bozuklukları yüzünden olan okuma bozuklukları
Bütünleştirme bozuklukları, çok farklı bozukluklar

Şekil 4: Okumada (Cümle ve Metin) Beyin Yarım Kürelerinin Fonksiyonu